

BARRIALDIA (MODERNIDAD)

ETA 6: AMAITZEN

AZTERTU BARIK ITZI EBEN

Frantzetarren barrialdiak izan dauan okerrrik aundiena auxa izan zan: Ez ebalaz aztertu bear dan bestean buru argiaren balioa. Doiztarren barrialdian Kant'ek artu eban buru argia (razón pura) aztertzeke lana, baiña au be ez zan gizarte-arazoetarako, Jainkoa billatzeko baiño.

Marx'ek, osteraz, laster ikusi eban buru argia ez dala banakakoen gauzea, Gizartearena baiño eta ez dauala aztertzen lengoa bakarrik, bizartearen gaurkoa be bai. Onen ustez, Kant'en buru argia aztertzeak inorenenganatze edo "alienaziñoa" daroa giza-eskubideen arloan.

KANT'EN AZTERKETA

Ara zer idatzi eban Kant'ek eldu-aroa etorri jakonean: "Aldi baten uste neban egia billatzea zala gizakien aintza eta orduan ezer ez ekian gizona neuk be ezereztzat neukan. Rousseau'gan aurkitu neban bide zuzena. Onengan ikasi neban giza-izaerea aztertzen eta aurrerantzean uste neban esku-langillea baiño be gitxiago nintzala nire filosofia giza-eskubidea ezarteko laguntza izan ezik".

Eta Kant'en aurtortze onek indar aundiagoa artzen dau, Kant'ek izter-begiz ikusten ebalaz Rousseau kontuan artzen ba'dogu.

HEGEL

Kant'ek esan eban ori gauza aundia da, baiña ez da naikoa: Hegel'ek kendu eutson indarra Kant'en ardura orreri, filosofia gizonentzat onuragarri biurtzeko ardurari. Filosofi orren barruko eukia bide bat ziran aurrerapena onesteko, eta olan onesten dira edestian agertu diran ankerkeri guztiak.

Geroago argituko da obeto arazoa.

MARS

Mars'ek dan ori ulertu eban eta ondo ulertu be, baiña beste pekatu batera jausi zan, barrialdiaren (modernidad) beste pekatu batera: Materiaren eztabaidatze edo dialektika Jainko biurtu eban eta langillediaren barruan dagozan almenak Jainko lez goratu ebazan, ori dala etorkizun ohea aurkitzeko bidea, uste izanik.

Beronen lanak irabazi edo meritu aundiak euki arren, beronen azterpenak oso onuragarriak izan arren, ondo dakigu ondorenak nora eroan gaituen: Or daukagu kominismoak zer ekarri dauan Errusian eta beste leku askotan eta Berlin'eko ormea jausi zanean zer agertu zan Alemania'ko sortaldean. Orregaitik gaur komunismoak jarraitzaile asko galdu ditu eta asko aldatu bear izan da.

ELEIZEA

Eleizako arduradun edo agintariak, XVIII eta XIX gizaldietan bigarren "budiñezko gizaldia" izan dabe: Zorrotz eta sendo agertu ziran Barrialdiaren edo modernidadearen aurka, baiña benetako zioak agertu barik: Ez eban onartu buru argia Jainkoaren doe lez eta giza-eskubideen aurka jarri zan, oneik Jainkoaren eskubideen aurka dagozelakoan. Ez eban kontuan artu Biblian argi dagoala Jainkoaren eskubideak ez dirala besterik txiroen eskubideak baiño. Orraiño alboratu ebazan Kristo'ren jarraitzaileak benetako fedetik, politikako almena eskuan euki-teak.

Eta gaur be ez dago kenduta okerkeri ori, barriro dator Eleizan izan zan pentsakera edo Batikano'ko II Eleiz-Batzar Nagusia albioratzeko "inboluziño"-tentaldia.

Ez dogu aitzu bearko Batikano'ko II Batzarrean be barrialdia edo modernidadea ez zala bear zan bestean aztertu. Ori jazoten da beranduegi datozen erantzunetan. Barrialdia goratu egin zan eta ez zan agertu zertan egoan jokabide ori Jesus'ek agertu ebazan balioen aurka: Gizon guztiak bardiñak garala, zapalduak eta alboratuak gizarteratu bear dirala.

Or daukagu egoameriketan sortu zan "askatasunaren teologia", lenengo munduak ulertu dauan Batikano'ko II Batzar Nagusiaren orde, bide egoki bat azaltzeko. Baiña europatarrak (eta erromatarrak) bizi-bizi agertu ziran aurka eta teoloji orren utsak agertu ebazan.

IRUGARREN MILLEURTEAN ZER EGIN ELEIZAN?

Jesus'en Jainkoaren aurrean zintzoa izateko, Jesus'ek mundua maite izan ebalaz eta bizia onen alde emon ebalaz jakiñik, argi agiri dira or zeregiñak:

Barrialdia zuzen aztertu baiña jokabide orren barruan dagoanik onena aintzat artzen dala.

Egiteko ori zapuztu egin ebala Eleizeak beronek, beronen jatorrizko pekatuari jarraituz.

NIETZSCHE

Ez zan Eleizea barrialdiaren arerio bakarra. Barrialdiari gogorren eraso eutsana Nietzsche izan zan. Baiña barrialdiaren kidekoak azterketa ori iruntzi eta egozi egin dabe, aurea emon barik. Euren onerako ba'litaz lez artu dabez. Onetan Nietzsche Jesus'en antzeko agertu da: BILDURTIENT ERANTZUNA DA.

AMARTYA SEN, INDITARRA.

Amartya Sen inditarrak Nobel saria lortu eban ekonomi-arloan eta arlo onetan agertzen doguzan utz eta oker guztien aurrean Sen'ek bide oker bi artu dauzala barrialdiko ekonomiak diño: Gizonak beti buru argiak diñotson lez jokutzen dauala uste izan eta buru argi orrek diñoana norberekeriari geien laguntzea dala sinistu (gogoratu azukerea ta morroiak). Sen'ek diñoan ori urtean dago Agustín deunak diñoanetik: Gizakiak goi-eskar barik 1º ez dakie zer nai daben, 2n. ori ikasten dabenean, beteteko makal dagoz eta 3n. argia ta indarra artzen dabezenean okerreko aukera egiten dabe sarritan.

Sen'en ustez barrialdiko ekonomiak giza-bideak labor artzen dauz. Urte luzeetan uste izan da ekonomia etikaren zatia dala, zelan bizi bear dogun esateko dala, baiña gaur ekonomi orrek beste galdera oneri erantzuten dautso: Zelan aberastu naiteke ni? Aristoteles'ek berak be ekonomia "Nikomano'ren etika" liburuan agertzen dau.

Ikuspegi orretatik, gauza bitan aztertzen dau Sen'ek Barrialdia: Zergaitik da buru argiaren bidea norberarena billatzea ta besteak alboratzea? eta guztiak norberekoia dirala izan leiteke egia naiz guzurrea, baiña ori dala bear dana esatea okerkeri aundia da. Auxe da gaurko ekonomiaren okerrik aundiena.

Eta ori diñoskuna, sortaldeko bat dogu eta larrialdia- ren alderdi onak artzeko beti gertu dago, etikarako onuragarriak dirala diño.

Orrelan laguntza dogu emen agertutako eritziak sendotzeko.

AZKENA

Emen esan doguna labor-labor agertzen da oraintsu ikusi al izan dan irudi-mintz edo pelikula baten: "Sortaldea lurralde au baiño askoz gorago dago medikuntzan. Emen mediku ez danak be laguntza emon lei. Eta emen barria dana izkilluak, (armak) baiño ez dira."

Orra or, barrialdiaren aunditasuna eta lotsakizuna: Gizaldi bi igaro dira eta bigarren gauza onek, armak, lenengo alboratzen dauz. Barrialdiak beste bide batzuk artu bear dauz. Ori agertzen da Seattle'n naiz Porto Alegre'n naiz Bartzelona'n: Barrialdiaren irakatsiak ez dakargu besterik munduarentzat alkarkuntza edo batzango okerra ta itxuragabakoa baiño.

Barrialdiko eritziak ezin dabe onartu guztiok bardiñak garala edo neke larrietan bizi garala. XX gizaldia gizonen edestian ankerrena izan da.

Barrialdiaren ondoren lez, lur osoa irutan apurtzeko beste izkillu egiten ikasi dogu, baiña ez urtean ogei ta amar milloi ilten dauzan gosea kentzeko janariak batzen.

Aberatsen eta txiroen arteko aldea lenengo 2-1 zan, gero 30-1, eta gaur 60-1. Batzuren arrokeria eta dirubotatzea lotsagarria da ezer ez daukenen jendetza guztien aurrean. Gogoratu Arabia Saudi'ko erregeak Benidorm'en eroaten dauan bizikerea!

Eta olako bizikera lotsagarriak ankerkeria dakar ez eukien aldetik. Gogoratu, zelan edo alan, ori dala Torre Bikoitxak lurreratze guztiz ankerraren iturria.

Giza-eskubideak, edo dira guztienak edo ez dira giza-eskubideak.

Barrialdi-ostekoak edo postmodernoak beste amets bat dakarre: Barrialdiaren onurak artu eta okerrak ez.

Ori asieran polita da, baiña eziña. Barrialde ostekoak ez dauke pentsabide sendorik, baiña bai diru-kutxa betea. Barrialdiaren seme-alaba eta arerio izanik baiña lengotan geratzen dira.

Auxe dogu gure munduaren bide-kurutzea: Barrialdiak bere meritua dauka, baiña bere lotsakizunetatik garbitu egin bear da.

Jainkoa bera ete da urtenbidea? Egia esan, barrialdi-koak oker aundia egin eben Jainkoa ukatzeagaz. Eurak sinisten eben, beintzat emen agertu doguzanak, baiña ete zan kristiñauen Jainkoa? Ara zer diñon Voltere'k: Jainkorik eza aldarrikatzen dabiltz or misiolari barriak eta dogma-zale gogorrak. Ezin dabe entzun, bizi asarretu barik, guk euren pentsamentua ez eukitea". Eta beste leku baten au diño: Ni katoliku egin nintzan, baiña kristiñau ixatea iñoz itzi barik".

Onena Jainkoak nai dauana egitea da, batzuk ori Bera- gan sinistu barik egiten dabe, beste batzuk sinistu arren ez dabe beteten. Emen ondo dator Jesus'ek esana: "Jauna, Jauna! diñostan guztiak ez dira sartuko erreñura, nire Aitaren naia egiten dabena baiño".

De Lubac'ek diñoanez, "larria da jainko bako gizatasuna", baiña larriagoa" Jainkoaren naia egiten ez dauan kristiñauaren egoerea".

OLAZAR'tar Martin'ek.